

9. A NEMZETTÁRSAKKAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS JOGA

■

■

Az Európa Tanács nemzeti kisebbségek védelmére vonatkozó keretegyezményében (17/1. cikk) az európai államok kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy szabadon és békésen határokon átnyúló kapcsolatokat hozzanak létre és tartsanak fenn olyan személyekkel, akik törvényesen tartózkodnak más államokban, kiváltképpen olyanokkal, akikkel etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásukban osztoznak, vagy kulturális örökségük közös. Úgyszintén kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem akadályozzák a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy részt vegyenek nemzeti és nemzetközi nem kormányzati (NGO) szervezetek tevékenységében (17/2. cikk).

A szerb alkotmány 80/3. szakasza alapján a nemzeti kisebbségek tagjainak joguk van a Szerbia határain kívül élő nemzettársaikkal való akadálytalan kapcsolattartásra és együttműködésre.

A nemzeti kisebbségek jogainak és szabadságjogainak védelméről szóló törvény elismeri a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek azon jogát, hogy az ország határain belül és kívül szabadon békés kapcsolatokat létesítsenek és tartsanak fenn olyan személyekkel, akikkel közös az etnikai, kulturális, nyelvi és vallási azonosságuk vagy közös a kulturális örökségük. Az állam kedvezményeket nyújthat e jog érvényesítése céljából (6. szakasz).¹

A magyarországi kormányzat nem tudott megbirkózni a vajdasági és az ukrainai magyarságot súlyosan érintő, 2003. november 1-jén bevezetett vízumkényszerrel, amely kétségkívül akadályt jelentett a határon túli kapcsolattartásban (pedig Magyarország a kisebbségvédelmi keretegyezményt még 1995. szeptember 25-én becikkelyezte).

A vajdasági magyarok nagy része – a szigorú schengeni szabályok miatt – egyáltalán nem, vagy csak nagy nehézséggel kaphatott rövid magyarországi beutazásokhoz szükséges schengeni vízumot. Sokan – már a kettős állampolgárságnak a 2004. december 5-i népszavazáson való elutasítása után – le is mondtak a Magyarországra látogatásról.

Az is problémát jelentett, hogy a magyarországi vízum 35 euróba került. Eredetileg 60 euróba került volna, de a magyar diplomácia „lenyomta” ezt az árat 35 euróra azzal, hogy első alkalommal Magyarországra kellett utaznia az igénylőnek. Ahány napot szándékozott ott eltölteni, annyi napra meg kellett kötnie az egészségügyi biztosítását is, amiért ugyancsak fizetni kellett. A Szerbia és az EU között aláírt vízumkönnyítési megállapodás értelmében sok személynek azonban nem kellett kifizetni a 35 eurót.²

¹ „(1) Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da slobodno zasnivaju i održavaju miroljubive odnose unutar Savezne Republike Jugoslavije i van njenih granica s licima koja zakonito borave u drugim državama, posebno sa onima sa kojima imaju zajednički etnički, kulturni, jezički i verski identitet ili zajedničko kulturno nasleđe.”

(2) Država može predvideti olakšice u cilju ostvarivanja prava iz stava 1. ovog člana (Zakon o zaštitni prava i sloboda nacionalnih manjina.” (*Službeni list SRJ* [a JSZK Hivatalos Közlönye], 2002. február 27. 11. sz.)

² Ternovác István: Eddig ennyit adott ki a szabadkai magyar főkonzulátus – nyilatkozta a *Vajdaság* Mának Nagy Ferenc főkonzul [online]. *Zentai Polgár Info*, <http://www.zenta.polgarinfo.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=612>

Gondok voltak a tanulmányi vízumok körül is. „Évek óta küzdenek a szülők, akiknek a gyerekei Magyarországon tanulnak, mert a diákok csak szeptembertől június végéig, tanév idejére kapnak tanulmányi vízumot. A szünidő alatt vagy nem tudnak átutazni, vagy külön turistavízumot kell kérniük erre az időszakra. A nemzeti vízum nem jogosít fel sem tanulmányok folytatására, sem munkavállalásra. Turistavízummal tanulni viszont törvénytörtés”.³

A nehézségek ellenére a szabadkai magyar főkonzulátuson 2004-ben mégis 140 000, egy évvel később 120 000, 2006-ban pedig 130 000 vízumot adtak ki – nyilatkozta Tápi Lajos akkori vezető konzul.⁴

A kiadott vízumok száma alapján azonban nem lehet megállapítani, hogy hány vajdasági magyar utazott az anyaországába. Azért sem, mivel akadtak olyan személyek is, akik évente több alkalommal igényeltek vízumot, de voltak, akik igényelték ugyan a vízumot, de nem éltek az utazás lehetőségével.

A vízumkényszer – az általános vélemény szerint – nemcsak csökkentette a Magyarországra utazók számát, de nehezítette az anyaországgal való kapcsolattartást is.

Magyarország 2008. január 1-jei schengeni csatlakozásával nem enyhültek, hanem szigorodtak az anyaországba való utazás feltételei, nehezebbé vált a Szerbiában és Ukrajnában

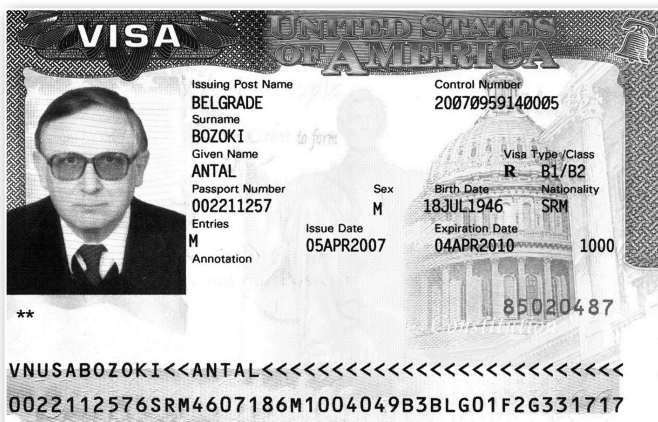
Vízumért várákózók a szabadkai főkonzulátus előtt

³ Kabók Erika: Tanulmányi vízumok. *Magyar Szó*, 2008. június 7–8. 15.

⁴ Kabók Erika: Nemzeti tartózkodási vízummal a schengeni térségbe [online]. *Magyar Szó*, 2007. április 28. <http://archiv.magyarso.com/arhiva/2007/04/28/main.php?l=b18.htm>

élő magyarok vízumhoz jutása. Habár mindkét problémát a – túlságosan bürokratikusnak és elutasítónak ismert – magyar államigazgatás a jogszabályok és az európai egyezmények rugalmasabb alkalmazásával mindenki számára elfogadható módon rendezhette volna.

2008. augusztus 1-jétől Magyarország olyan módon könnyítette a Szerbiában és Ukrajnában élő magyarok beutazását az anyaországba, hogy „a határon túli magyar szervezetek arra jogosult vezetői igazolhatják a Magyarországra utazás anyagi feltételeinek meglétét, ezt a magyar hatóságok elfogadják a vízumadásnál”. A magyar igazolvány megléte szintén

Az 1000 napos USA-beli és a 60 napos magyarországi tartózkodásra feljogosító vízum⁵

⁵ Lásd még Bozoki Antal: Vízumkényszer [online]. *VajdaságMA*, 2008. július 26. <http://www.vajdasagma.info/universal.php?rovat=tukor>

megkönnyítette a vízumkötelezett Ukrajnában és Szerbiában élő magyarok beutazását az anyaországba – nyilatkozta Horváthné Fekszí Márta akkori magyar külügyi államtitkár a 2008. július 18-i kormánysszövívői tájékoztatón.⁶

Ismereteim szerint nem készült tanulmány vagy kimutatás arról, hogy milyen gazdasági, kulturális, oktatási stb. következményei voltak az ilyen mostoha viszonyulásnak a kapcsolattartásban a vajdasági és az ukrajnai magyarság vonatkozásában. Vagy milyen veszteség érte ebből kifolyólag a magyarországi gazdaságot, kereskedelmet és turizmust? És hogyan hatott ki mindez a rokoni és a baráti kapcsolatok ápolására, a vajdasági magyarok lelkiállapotára?

Ilyen körülmények között kedvező fejlemény volt, hogy 2010-ben 132 magyarországi iskola mintegy 6000 diákja látogathatott el a szomszédos országok magyarlakta területeire az Apáczai Közalapítvány jóvoltából, amely 216 millió forintot különített el annak érdekében, hogy a magyarországi diákok tanulmányi kirándulás keretében ismerkedhessenek meg a Felvidékkel, a Délvidékkel, Kárpátaljával és Erdéllyel, illetve a külhoni magyar fiatalokkal. *A Határtalanul!* címet viselő program célja „a határon túli magyar és a magyarországi diákok közötti személyes kapcsolatok kialakításának elősegítése”.⁷

Tűzijátékkal, koncertekkel, éjszakán át tartó vigassággal ünnepelték Szerbiában, Macedóniában és Montenegróban, hogy 2009. december 18-án éjfélről megszűnt a vízumkényszer, és a három ország polgárai vízum nélkül léphetnek az Európai Unió (EU) területére, valamint a schengeni övezet unión kívüli három országába: Izlandra, Norvégiába és Svájcba.⁸

A magyar állampolgársági törvény módosítását 2010. május 26-án fogadta el az Országgyűlés 344 igen és 3 nem szavazattal, 5 tartózkodás mellett.⁹ A törvényt az akkor még hivatalban lévő Sólyom László köztársasági elnök írta alá május 31-én.

A törvény 2010. augusztus 20-án lépett hatályba azzal, hogy rendelkezéseit a 2011. január 1-jét követően induló eljárásokban kell alkalmazni. Rendelkezései értelmében kedvezményes, egyszerűsített eljárás keretében, három hónapon belül állampolgársághoz juthatnak a határon túli magyarok.

A törvény szövege szerint (2. §) „kedvezményesen honosítható az a nem magyar állampolgár, akinek felmenője magyar állampolgár volt, vagy valószínűsíti magyarországi szár-

⁶ *VajdaságMA*, <http://www.vajdasagma.info/universal.php?rovat=cikk&ar=tukor&id=2066>

A magyar külügyi államtitkár asszony nyilatkozatából azonban nem tűnt ki, hogy mely határon túli magyar szervezetek „jogosult vezetőire” gondolt. Milyen kritériumok alapján döntenek majd azok az anyaországi utazáshoz szükséges „anyagi feltételek meglétéről”? Ágoston András, a Vajdasági Magyar Demokrata Párt (VMDP) elnöke fenntartását fejezte ki az ilyenfajta „könnyítés” iránt a Göncz Kinga magyar külügyminiszterhez intézett levelében. *VMDP Hírlevél*, 2008. július 23. 112.

⁷ Mihájlovits Klára: Az összetartozáshoz kapcsolatok kellenek. *Magyar Szó*, 2010. május 28. 1., 15.

⁸ Az első szerb, aki vízum nélkül lépte át a határt [online]. *Stop*, 2009. december 19. <http://www.stop.hu/kulfold/az-elso-szerb-aki-vizum-nelkul-lepte-at-a-hatart/582464/>

⁹ 2010. évi XLIV. törvény a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról [online]. <http://www.complex.hu/external.php?url=3>

mazását, és magyar nyelvtudását igazolja”. A honosítás további feltétele, hogy „a kérelmező honosítása a Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti”. A honosítás egyéni kérelemre történik.

2011-ben több mint kétszázezer állampolgársági kérelem érkezett, és a kérelmet benyújtók közül mintegy 103 ezren immár magyar állampolgárok – mondta Semjén Zsolt magyar miniszterelnök-helyettes 2012. január 12-i budapesti sajtótájékoztatóján.¹⁰ A szabadkai magyar főkonzulátus 2011. november végéig „mintegy 16-17 ezer kérelmet vett át, ebből eddig legalább hétezeren kaptak állampolgárságot és ezren útlevelet is”.¹¹

A kedvezményes honosítás bevezetésével alapjában véve a vajdasági magyarok számára is zavartalanná vált az anyaországgal való kapcsolattartás. Ezek a kapcsolatok Szerbia európai uniós csatlakozásával tovább bővíülhetnek.

¹⁰ Eddig több mint kétszázezer honosítási kérelem érkezett [online]. *Bumm.sk*, 2012. január 12. <http://www.bumm.sk/64064/eddig-tobb-mint-ketszazezer-honositasi-kerelem-erkezett.html>

¹¹ Kabók Erika: Hetente 3600 kérelem [online]. *Magyar Szó*, 2011. november 8. http://magyarszo.com/fex.page:2011-11-08_Hetente_3600_kerelem.xhtml; Papp Imre: Igény volt a kiszállásokra. *Magyar Szó*, 2011. december 1.

■

■